

وفات محمد بن عثمان بن سعید عمری

<?xml encoding="UTF-8?">

وفات محمد بن عثمان بن سعید عمری

امروز 29 جمادی الاول، سالروز وفات ابوجعفر، محمد بن عثمان بن سعید عمری است. حضرت ولی عصر (عج) چهار نایب خاص انتخاب کرده بودند. این افراد در دوران غیبت صغرا، واسطه میان مردم و امام زمان (عج) بودند. ابوجعفر، محمد بن عثمان بن سعید عمری، دومین نایب خاص حضرت بود. پیش از وی، پدرش نایب خاص امام (عج) بودند. محمد بن عثمان، همچون پدرش، مورد اعتماد و مقرب نزد امام غایب بود. از شیخ طوسی نقل شده است (1) که وی نزد امام دوازدهم، مقامی بزرگ داشته است و شیعه بر عدالت، تقوا و امانت او اتفاق نظر داشتند. (2)

پدرش، عثمان بن سعید، هنگام ارتحال درباره او چنین بیان می‌کند:
«پس از من فرزندانم جانشین و نایب امام است».

ابوعلی احمد بن اسحاق نقل می‌کند از امام عسکری پرسیدم:

«احکام دین را از چه شخصی بگیرم و گفته چه کسی را بپذیرم؟»

آن امام در پاسخ چنین فرمود: «عثمان بن سعید و پسرش، هر دو موثق هستند هر چه آنها به تو برسانند، از من می‌رسانند و آنچه به تو بگویند از جانب من می‌گویند. پس از آنها بشنو و اطاعت کن؛ زیرا آنها موثق و امین هستند». (3)

حضرت بقية الله، پس از پدر محمد بن عثمان، او را برای نیابت خاص برگزید و در نامه‌ای درگذشت پدرش را به او تسلیت گفت. (4)

روزی عبدالله بن جعفر حمیری به محضر ابوجعفر محمد بن عثمان رسید و پرسید: «صاحب الامر را دیده‌ای؟» وی در جواب بیان کرد:

«آری و آخرین ملاقاتم با او کنار بیت‌الله الحرام بود که بر لبان مبارکش این کلمات جاری بود: «پروردگارا! انجام بده

آنچه را به من وعده داده‌ای» و نزدیک رکن یمانی، مقابل کعبه، آن گرامی را دیدم که می‌فرمود: «پروردگارا! از دشمنانم انتقام بگیر» و هر سال در موسم حج، آن بزرگوار حاضر می‌شود. او مردم را می‌بیند و می‌شناسد و مردم او را می‌بینند ولی نمی‌شناسند».

آثار محمد بن عثمان:

نایب دوم امام زمان (عج) کتاب‌هایی در فقه نگاشت که مطالب آنها از امام عسکری و امام زمان (علیهماالسلام) است.

یکی از آثار ایشان «الاشربه» در ابواب فقه است. ام‌کلثوم، دختر عثمان بن سعید می‌گوید: «این کتاب به وصیت پدرم به دست ابوالقاسم، حسین بن روح نوبختی (سومین سفیر) رسید و پس از آن بر طبق وصیت وی به دست چهارمین نایب خاص رسید. کتاب وی به دست ما نرسیده است و ممکن است به اثر ناملازمات روزگار از بین رفته باشد.»

وظایف محمد بن عثمان:

ابوجعفر محمد بن عثمان، همچون سایر نایبان خاص، وظایفی را بر عهده داشت که اهم آنها عبارتند از:

- 1- پنهان کردن نام و مکان امام
- 2- سازماندهی وکیلان مناطق و نظارت بر آنها
- 3- اخذ و توزیع اموال متعلق به امام
- 4- پاسخگویی به سؤالات فقهی و مشکلات عقیدتی
- 5- مبارزه با غلات و مدعیان دروغین نیابت

نحوه زیارت امام(عج)

ابوجعفر، نحوه زیارت آن امام همام را چنین بیان کرده است:
ابتدا 12 رکعت نماز 2 رکعتی بخوان. در هر رکعت پس از حمد، سوره توحید را قرائت کن و پس از نمازها، صلوات بفرست و این دعا را بخوان

«سَلَامٌ عَلٰی آلِ یَاسِیْنَ ذَلِکَ هُوَ الْفَضْلُ الْمُبِیِّنُ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِیْمِ اِمَامُهُ مَنْ یَهْدِیْهِ صِرَاطَهُ

المُسْتَقِيم قَدْ اتَيْكُمُ اللَّهُ خِلَافَتُهُ يَا آلَ يَاسِينَ» (5)

یکی از اموری که درباره دومین سفیر امام زمان (عج) حکایت شده است آگاهی از اسرار و امور مخفی است. البته این مطلب، به وسیله علم غیبی بود که حضرت صاحب الزمان (عج) در اختیارش می‌گذاشت. در این باره محمدبن علی اسود که یکی از افراد فعال در شبکه وکالت بود، و از جمله افرادی بود که اموالی را از مردم دریافت می‌کرد و به عثمان بن سعید می‌رساند. محمدبن علی اسود نقل می‌کند که زنی، پارچه‌ای به من داد و گفت: آن را به دومین نایب حضرت بقیه الله (عج) برسان.

و من روزی به خدمت نایب امام رسیدم و همه آنچه نزد من بود، به دستور او، به محمدبن عباس تقدیم کردم؛ مگر پارچه آن پیر زن؛ زیرا آن را گم کرده و از یاد برده بودم. پس از مدتی ابوجعفر گفت: «پارچه پیرزن را هم به محمدبن عباس تحویل بده» ولی هر چه جستجو کردم نیافتم. ابوجعفر پیام فرستاد که غمگین نباش؛ زیرا به زودی آن را می‌یابی.

سرانجام چنان شد که وی فرمود، پارچه پیدا شد و آن را به محمدبن عثمان تحویل دادم؛ این در حالی بود که صورت اموال، نزد او نبود و از این مطلب فقط من اطلاع داشتم.

همچنین محمد بن علی اسود یاد می‌کند که زمانی، ابوجعفر، قبری برای خود آماده کرد و آن را با چند قطعه تخته پوشاند. پرسیدم: «این کارها برای چیست؟» فرمود: «برای مردم، اسبابی است» پرسیدم: یعنی چه؟ فرمود: «من مأمور شدم تا کارهایم را جمع و جور کنم». او پس از طی 2 ماه درگذشت. (6)

درباره لحظات پایان عمر مبارک جناب محمدبن عثمان، چنین آورده‌اند که محدثان و بزرگمردان شیعه، جمع شده بودند تا ببینند آن مرد والامقام، چه وصیتی دارد. ابوعلی محمدبن همام که محدثی برجسته و از یاران خاص محمدبن عثمان بود؛ می‌گوید که ابوجعفر، جمعی از اساتید بزرگ و سرشناسان شیعه را جمع کرد و خطاب به همه فرمود: «امور سفارت و نیابت با ابوالقاسم، حسین بن روح نوبختی است. من مأمور شدم که او را جانشین خویش قرار دهم. شما پس از من به او مراجعه کنید و درکارهای مهم به او اعتماد داشته باشید.» (7)

سرانجام، وی ندای حق را لبیک گفت و در بغداد به خاک سپرده شد.

سال وفات او را 304 یا 305 ق ذکر کرده‌اند. (8)

پینوشت ها

- (1) . شیخ طوسی، الغیبة، ص 32، تهران، مکتبة نینوی، بی‌تا.
- (2) . ر.ک: مهدی پیشوایی، سیره پیشوایان، ص 678، قم، مؤسسه امام صادق (ع)، 1378 ش.
- (3) . علامه مجلسی، بحارالانوار، ج 51، ص 248، دوم، بیروت، مؤسسه الرماء، 1403 ق.
- (4) . شیخ طوسی، الغیبة، ص 219 – 220.
- (5) . علامه مجلسی، بحارالانوار، ج 53، ص 174.
- (6) . همان.
- (7) . علامه مجلسی، بحارالانوار، ج 51، ص 355.
- (8) . شیخ صدوق، کمال الدین، ص 504.